



Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

RAPORT ME REKOMANDIME

I

MEKANIZMIT KOMBËTAR PËR PARANDALIMIN E TORTURËS PËR VIZITËN NË PIKËN E KALIMIT, KUFITAR AEROPORTI NDËRKOMBËTAR “ADEM JASHARI” NË PRISHTINË

Për: Z. Ekrem Mustafa, Ministër
Ministria e Punëve të Brendshme

Z. Rashit Qalaj, Drejtor i Përgjithshëm
Policia e Kosovës

Z. Shaban Guda, Drejtor
Departamenti për Kufi, Policia e Kosovës

Prishtinë, 07 maj 2019

HYRJE

Në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 17 të Ligjit 05/L-019 për Avokatin e Popullit, Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës i Avokatit të Popullit (MKPT) e ka vizituar pikën e kalimit kufitar në Aeroportin Ndërkombëtar “Adem Jashari” në Prishtinë.

MKPT-ja, bazuar në nenin 17 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, mund t’i vizitojë në çdo kohë dhe pa paralajmërim të gjitha vendet ku mbahen personat e privuar nga liria, përfshirë stacionet policore, qendrat e paraburgimit, burgjet, vendet ku mbahen të huajt e privuar nga liria, institucionet psikiatrike dhe të kujdesit social. Përveç kësaj, MKPT-ja mund t’i vizitojë të gjitha vendet ku ekziston kufizimi i lirisë. Bazuar në këtë mandat, MKPT-ja, më 13 shkurt 2019, e ka vizituar pikën e kalimit kufitar Aeroporti Ndërkombëtarë “Adem Jashari” në Prishtinë (ANP).

Qëllimi i vizitës

Qëllimi i kësaj vizite ishte vlerësimi i përgjithshëm i respektimit të të drejtave për të huajt, të cilët, bazuar në Ligjin për të Huajt në Republikës së Kosovës dhe në ligjet tjera relevante, nuk mund të hyjnë në territorin e Republikës së Kosovës, janë subjekt i kthimit në vendet nga kanë ardhur apo mbahen përkohësisht në hapësirat e mbajtjes në pikën hyrëse të ANP-së.

Përbërja e grupit monitorues

Grupi monitorues përbëhej nga udhëheqësja e MKPT-së, një këshilltar ligjor për parandalim të torturës, një mjek-këshilltar, një psikolog-këshilltar, një punëtor social-këshilltar, si dhe dy ekspertë të Këshillit të Evropës, në cilësinë e vëzhguesve.

Bashkëpunimi me MKPT-në gjatë vizitës

1. Gjatë vizitës në këtë pikë të kalimit kufitar, bashkëpunimi i zyrtarëve policorë, të cilët ishin në detyrë, me MKPT-në ka qenë i plotë. Ekipi ka pasur qasje të papenguar në të gjitha vendet e vizituara dhe iu siguruan të gjitha informatat e nevojshme për ta kryer detyrën.

Hapësirat e mbajtjes në pikën hyrëse të ANP-së

2. Të huajt, të cilët duan ta kalojnë kufirin e Republikës së Kosovës dhe për këtë nuk i plotësojnë kriteret ligjore, si dhe nëse avio-transportuesi nuk është në gjendje që ta bëjë kthimin e tyre të menjëhershëm, mbahen në hapësira të veçanta në ANP, deri në 72 orë. Këto hapësira njihen edhe si hapësira të mbajtjes në pikën hyrëse nëpër aeroporte. Gjatë vizitës nga MKPT-ja të ANP-së, nuk kishte të huaj të akomoduar në këto hapësira.
3. MKPT-ja konsideron se autoritetet kompetente duhet ta njoftojnë këtë mekanizëm sa herë që në këto hapësira ka të huaj, të cilët nuk mund ta kalojnë kufirin shtetëror. Në këtë mënyrë do të forcohej mbrojtja e të drejtave themelore të tyre. Prandaj, përmes këtij raporti, MKPT-ja kërkon nga autoritetet kompetente që ta njoftojnë kur ka raste të tilla dhe raste kur ata dëbohen nga territori i Republikës së Kosovës.

Akomodimi në hapësirat e veçanta të ANP-së

Kushtet e akomodimit

4. Standardet e Komitetit Evropian për Parandalim të Torturës (në tekstin e mëtejshëm *KPT*), për të huajt e ndaluar, bazuar në Ligjin për të Huajt, të publikuara në vitin 1997,¹ përcaktojnë se personat e ndaluar mbi këtë bazë duhet të kenë në dispozicion mjete adekuate të fjetjes, të kenë qasje në valixhet e tyre dhe në hapësira adekuate sanitare dhe të pastrimit, si dhe ajrosje (dalje në ajër të pastër) në baza ditore. Më tej, këto standarde përcaktojnë se i huaji në këto hapësira duhet të kenë qasje në ushqim dhe, nëse është e nevojshme, duhet të ketë kujdes shëndetësor.
5. MKPT-ja, gjatë vizitës, ka vërejtur se këto dhoma ofrojnë kushte të mira për akomodim, me inventar të mjaftueshëm për vendosjen e gjësendeve personale, pastërti në nivel të duhur, tualete të furnizuara me mjete higjienike, dushe në gjendje shumë të mirë dhe me dritë artificiale të mjaftueshme. Bazuar në pohimet e zyrtarëve të policisë kufitare, të huajve, të cilët mbahen në këto hapësira, u jepet mundësia të dalin në ajër të pastër (ajrosje) në baza ditore. MKPT-ja konsideron se këto dhoma i plotësojnë standardet e përcaktuara nga KPT-ja për personat në mbajtje, të cilëve u refuzohet hyrja në territorin e shtetit të caktuar.

Kontaktet me botën e jashtme

6. MKPT-ja konsideron se është shumë e rëndësishme që të huajt, të cilët mbahen në këto hapësira, të kenë kontakte me botën e jashtme. Në dispozicion të të huajve për kontakte me botën e jashtme është qasja në internet përmes “wi-fi”-së.

Shërbimet mjekësore

7. Njësia shëndetësore, e cila funksionon në kuadër të ANP-së, nuk është pjesë e sistemit shëndetësor të Republikës së Kosovës, por është shërbim i cili organizohet nga ANP-ja. Personeli i shërbimit mjekësor të ANP përbëhet prej tre mjekëve të përgjithshëm dhe gjashtë infermiereve. Shërbimet mjekësore ofrohen 24 orë për personelin e aeroportit dhe për personat e ndaluar. Gjatë vizitës në hapësirat e shërbimit mjekësor, MKPT-ja ka vërejtur se kjo qendër mjekësore është e pajisur me të gjitha pajisjet e nevojshme: tre shtretër, barna, mjete higjienike për shëndetësi dhe dy autoambulanca me pajisje përcjellëse.
8. Sipas zyrtarëve të policisë kufitare, në rast se për të huajin e mbajtur në këto hapësira nevojitet shërbim më i specializuar në institucione tjera publike shëndetësore jashtë ANP-së, ai dërgohet në këto institucione, nën përcjelljen e zyrtarëve policorë.
9. MKPT-ja nuk ka pasur mundësi ta shikojë dokumentacionin relevant mjekësor, pasi që shërbimi mjekësor i kishte larguar të gjitha dosjet shëndetësore fizike dhe ato tani janë transformuar në dosje elektronike.

Informimi për statusin ligjor dhe të drejtat e tyre

10. Në raportin për vizitën në aeroportin ndërkombëtar të një shteti në rajon në vitin 2015, i publikuar në vitin 2016, KPT-ja, pas vizitës, u rekomandoi autoriteteve të shtetit që të huajve

¹ Komiteti Evropian për Parandalim të Torturës, pjesë nga raporti i 7-të i përgjithshëm, publikuar në vitin 1997. Për më shumë shih në: <https://rm.coe.int/16806ce90e>.

të ndaluar t'u ofrojnë së paku një orë ajrosje, nëse ata qëndrojnë në hapësirat e mbajtjes në pikat hyrëse, të kenë në dispozicion një varg informatash, në disa gjuhë, lidhur me statusin e tyre ligjore dhe për të drejtat e tyre, si dhe të kenë qasje në shërbime mjekësore, nëse e kërkojnë një gjë të tillë.²

11. Gjatë vizitës, MKPT-ja ka vërejtur se në dhomat ku akomodohen të huajt, të cilët nuk mund ta kalojnë kufirin e Republikës së Kosovës, nuk ka informata të afishuara se kujt dhe si mund t'i drejtohen ata nëse kanë ankesa sa i përket trajtimit nga zyrtarët policorë apo nëse duan të dinë për statusin e tyre ligjor dhe për të drejtat e tyre.
12. Sipas zyrtarëve të policisë kufitare, të huajt të cilët qëndrojnë në këto hapësira njoftohen me statusin e tyre ligjor dhe për të drejtat e tyre, përmes broshurave në gjuhë të ndryshme.

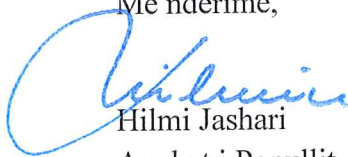
Në bazë të të gjeturave dhe konstatimeve të arritura gjatë vizitës në ANP, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 16, paragrafi 4, të Ligjit 05/L-019 për Avokatin e Popullit, Avokati i Popullit i rekomandon:

Ministresë së Punëve të Brendshme:

- Hapësirat e mbajtjes në pikat hyrëse të ANP-së të pajisen me informata relevante në gjuhë të ndryshme, përmes së cilave të huajt njoftohen për të drejtat e tyre, për statusin e tyre ligjor, si dhe për të drejtën për të kontaktuar me mekanizmat për mbrojtjen e drejtave të njeriut.
- Të njoftohet MKPT-ja sa herë që ka raste kur të huajt akomodohen në pikat hyrëse për mbajtje në ANP dhe për raste të dëbimit të tyre nga territori i Republikës së Kosovës.

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”) dhe me nenin 28 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, përfshirë edhe masat disiplinore, duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë”), ju lutemi mirësisht që të na informoni për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë.

Me nderime,


Hilmi Jashari
Avokat i Popullit

² Për më shumë, shih në: <https://rm.coe.int/1680697c94>.